

In memoriam dr. Mészáros István¹

Ez év kora tavaszán, február 21-én a miskolc-avasi templomban minden ülő- és állóhelyet elfoglalta az a részvétet, vigasztalást és hálaadást kifejező gyülekezet, amely dr. Mészáros István nyugalmazott tiszáninneri püspök temetésére gyűlt össze. Régóta nem volt együtt Tiszáninnen lelkipásztori közössége és gyülekezeteinek népe olyan nagy számban, mint ezen a temetésen. Mészáros István tiszáninneri volt, Tiszáninneré volt. Itt született, itt járta iskoláit (a pataki teológia bezárása miatt fejezte be teológiai tanulmányait Debrecenben), itt segédlelkészkedett (rövid tiszántúli segédlelkészi szolgálatai kivételével, amely a két tiszai egyházkerület kényszerű összevonása alatt történt). Életét és munkáját az egyházkerület két központjában vagy annak körzetében élte és végezte: Miskolcon és Sárospatakon. Élő hitű, a református kegyességüket megelőző szülei is tiszáninneriek voltak, és mindhárom gyermeke Tiszáninnen egy-egy parókiáján éli életét családjával együtt, és végzi lelkipásztori szolgálatát.

Mészáros István a Bodroghözben, a zempléni Pácinban született 1929. április 3-án, földet művelő, gazdálkodó családban. Helybeli elemi iskolai elvégzése után a sárospataki református gimnáziumban tanul tovább. Érettségi után, 1947-ben kezdte el teológiai tanulmányait Sárospatakon. A pataki teológia bezárása után az utolsó évet Debrecenben végezte, és ott szerzett lelkészi oklevelet. Már exmisszusként, majd segédlelkészként a bodroghözi Nagyrosvágyon kezdte lelkészi munkáját (1952–53), majd Mádon és Újfehértón segédlelkész (1953), ezután Debrecenbe, a Mester utcai gyülekezetbe került (1954), azután Abaújszállásra (1955), végül Miskolc-Hejőbábán fejezte be segédlelkészi munkálkodását (1956). Először a kisgyőri gyülekezet választja lelkipásztorául 1956-ban. Ide hozza ifjú feleségét, Bernáth Klára lelkipásztort, és itt nevelik fel három gyermeküket: Klárát, Zsuzsát és Istvánt. 1984-ben a miskolc-avasi gyülekezet hívja meg lelkipásztorául, ahol nyugdíjba meneteléig szolgált (2004). Nyugdíjasként Sárospatakon telepedett le feleségével, s csendességben hordozták egymás terhét. A magát jobban bíró Mészáros István került be a közeli sátoraljaújhegyi kórházba, és ott aludt át az örökkévalóságba 2007. február 14-én.

A pataki teológia tanulmányikötetet adott ki Mészáros István 70. születésnapjára *Deus Providebit* (Isten gondoskodik) címmel. Ebben dr. Bölcskei Gusztáv tiszántúli püspök, a zsinat lelkészi elnöke így jellemzi püspöktársát, Mészáros Istvánt:

„Mészáros István elnyerte Istentől azt a kegyelmi ajándékot, hogy egyszerre tud nyílt, barátságos, s ugyanakkor mértéktartó és visszafogott lenni. Közvetlensége és egyszerűsége soha nem tolaikodó, nem erőlteti rá magát, véleményét, akaratát másokra. Visszafogottsága nem hűvös tartózkodás, nem elutasítás, hanem inkább az a bibliai és élettapasztalat, hogy a végső, abszolút igazság és megoldás nem áll a hatalmunkban, nem mi rendelkezünk vele. Pál apostol így határozza meg egyszer s mindenkorra szóló érvénnyel a keresztyén ember életének titkát, meghatározó jellegét: *‘Úgy tekintsen minket minden ember mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait. Márpedig a sáfároktól elsősorban azt követelik meg, hogy mindegyikük hűségesnek bizonyuljon.’* (1Kor 4,1–2)”

Mészáros István temetésén Bölcskei Gusztáv hirdette az ígét, és igehirdetésének textusa éppen ez az ígét volt.

Mészáros Istvánnal pataki diákéveink alatt kerültem kapcsolatba, és ez a kapcsolat megmaradt mindvégig. Saját elbeszéléseiből is ismertem lelkipásztori elhivatottságát.

---

¹ Megjelent a Sárospataki *Református Lapok* 2007. évi húsvéti számában.

Korán elkezdte az igehirdetés munkáját. Nemcsak mint felsős gimnazista prédikált rendszeresen legátusként a három nagy ünnepen Tiszáninnen különböző gyülekezeteiben, hanem a háború alatt, amikor a front elsodorta egy időre a lelkipásztor-családot Pácínból, ő mint ötödikes gimnazista (15–16 évesen) végezte az istentiszteleti szolgáltatásokat szülőfalujában, Pácínban. Tudtam azt is, hogy a teológia elvégzése után sem hagyta abba tudományos továbbképzését és teológiai studiózását, de mindig az igehirdetést tartotta elsőrendű munkájának. Nem egyszer megtörtént a két cikluson át tartó püspöki munkája alatt, hogy otthagytott tanácskozásokat vagy illusztris vendégeket, mert a gyülekezeti bibliaóra ideje érkezett el, és nem ismert semmi fontosabbat annál, mint az igehirdetés, legyen az akár egy bibliaóra is.

A kisyőri parókián – emlékezve arra, hogy abban az időben sok jó képességű lelkipásztort tudatosan tettek városoktól, főutaktól távoli helyekre és hagytak ott, így is mondhatnám: kisyőri magányában – az intenzív lelkipásztori munkája mellett ugyanolyan intenzíven foglalkozott a teológiával is, és a kezdeti időkben petróleumlámpa mellett olvasta Barth Károly magvas műveit, vagy írta szintén magvas, a teológia és a filozófia kérdéseivel foglalkozó cikkeit. Barth Károly és az ún. dialektika teológia indította el őt is (elsősorban Nagy Barnának, a pataki teológia rendszeres tanárának közvetítésével és hatására) a rendszeres teológiával, ezen belül a filozófia és etika kérdéseivel való foglalkozásra. Ahhoz a teológus nemzedékhez tartozott, akiknek alig adatott meg, hogy külföldi egyetemeken is gyarapíthassák tudásukat. (Többszöri meghívásra és ösztöndíj odaítélésre ellenére csak 1982-ben kapott útlevelet, hogy Princetonban tanulhasson.) Barthot nem hallgathatta Bázelen, de hallgathatta Sárospatakon, amikor 1948-ban ott járt és előadásokat tartott a teológián. A *Theológiai Szemlében Barth tanítása a teológia lényegéről és feladatáról* címmel írt cikke (1978/1–2) a teológia és filozófia mélységeit megjárva is világosan foglalja össze a barthi, az „újreformatori” teológia lényegét. Ennek elolvasása ma is ajánlatos azoknak, akik rövid úton meg akarják ismerni azt. Már a ’60-as években elkészíti doktori disszertációját, de csak 1978-ban van lehetősége a doktori cím elnyerésére. Disszertációjának címe ez volt: *A kijelentés és történelem hermeneutikai kapcsolatának kérdése*.

Bár a pataki teológia 1951-ben megszűnt (akkor is voltak, akik ezt inkább így mondták: „ideiglenesen bezárta kapuit”), az egyházkerületben mindig voltak lelkipásztorok, akik tovább képezték magukat, sőt egymásra találva együtt is végezték ezt az önképzést. A ’70-es években már az egyházkerület szervezésében alakultak meg a különböző teológiai szakcsoportok. A rendszeres teológiai szakcsoportnak Mészáros István lett a vezetője, és irányításával értékes diszkussziók folytak és dolgozatok születtek a csoporton belül. 1978-ban egyházkerületi főjegyzővé, a politikai változások idején, 1990-ben püspökké választották. A ’80-as évek végén a Miskolcra kihelyezett katechetikai képzésben az egyháztörténet tanítását vállalta, a pataki teológia újraindításától kezdve pedig a rendszeres tanszék vezetését látta el nyugdíjazásáig.

Áttekintve életét és munkálkodását, érthető és illő volt az, hogy temetésekor olyan nagy gyülekezet adott hálát érte, és emlékezett a minden rábizott munkában hűséggel végzett szolgálatára. Hálát adva érte, gyászjelentésének egyik igéjét idézhetjük: „Az értelmesekek pedig fénylenek, mint az égnek fényessége; és akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok, örökkön örökké.” (Dán 12,3)

Benke György
ny. teológiai tanár, Bogács